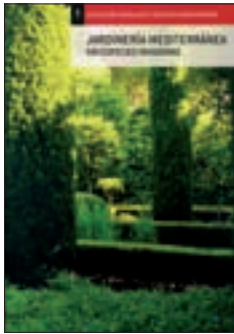

LLIBRES

ALTERNATIVES A LES PLANTES INVASORES EN JARDINERIA

Jardinería mediterránea sin especies invasoras

Pere Fraga Arguimbau
Col·lecció Manuales
Técnicos Biodiversidad.
Conselleria de Medi
Ambient, Aigua,
Urbanisme i Habitatge.
València, 2009.
208 pàgines.

tament invasor en aquesta regió, per davant de l'agricultura, responsable tradicionalment de l'establiment de nombroses espècies de flora a casa nostra. Així doncs, la jardineria representa un paper molt important en la naturalització de plantes exòtiques amb potencial invasor. No obstant això, és perfectament possible realitzar una jardineria que combine plantes exòtiques i autòctones sense risc de promoure les invasions per flora al·lòctona. A més a més, gràcies a l'amplíssim nombre d'espècies i varietats disponibles actualment, aquesta tasca és simple: n'hi ha prou de tenir en compte unes consideracions a l'hora de triar les plantes i de dissenyar els jardins.

Aquest és precisament l'objectiu del manual *Jardinería mediterránea sin especies invasoras* publicat per la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge: promoure un conjunt de jardins que, tot incloent plantes exòtiques, rebutgen aquelles que poden resultar invasores al temps que proposa alternatives concretes a les plantes invasores habitualment utilitzades. Per a assolir aquest objectiu, el manual fa ús de 332 espècies de flora exòtica i autòctona, per a configurar 40 models de jardins amb un nexa comú: la sostenibilitat i l'absència de plantes amb potencial invasor.

Els exemples descrits al llibre cobreixen un ventall de jardins que va des d'espais verds per a residències privades

Les plantes exòtiques han estat, des de l'antiguitat, un dels principals elements vegetals dels jardins. No obstant això, aquesta tendència a l'exotisme en jardineria té una contrapartida: algunes plantes exòtiques dels jardins «escapen» dels seus límits i arriben al medi natural, on es comporten com espècies invasores, modifiquen els paisatges nadius i posen en perill les nostres espècies de flora i fauna. Convé recordar ací que, després de la destrucció directa de l'hàbitat, les espècies invasores són la segona causa de desaparició d'espècies a tot el planeta.

Estudis recents demostren que el percentatge d'espècies exòtiques introduïdes mitjançant la jardineria a la regió mediterrània mostra, des del començament del segle xx, una tendència a l'alça. De fet, avui la jardineria pot ésser considerada com el principal vector d'introducció d'espècies vegetals amb comportament

El manual proposa diversos models de jardins amb un nexa comú: la sostenibilitat i l'absència de plantes amb potencial invasor. En la imatge podem veure dues pàgines amb una proposta d'un jardí per a una redona que representen la metodologia seguida en tot el llibre. A l'esquerra, la llegenda indica les diferents plantes arbustives que s'utilitzaran i a la dreta es presenta un diagrama amb la possible distribució de les plantes en la superfície.

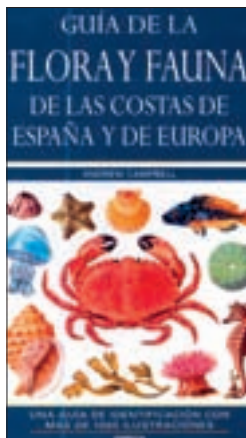
–rocalles, cossiols, formacions arbustives, basses, gespes– a espais públics –redones, passeigs marítims, mitjanes, etc.–. Aquests jardins es mostren al lector en forma de plànols i esquemes molt intuïtius, on es distribueixen les plantes que han estat triades de manera que la plantació s'ofereix llesta per a dur-la a terme i el resultat final és fàcil d'imaginar. A més, el manual preveu com adaptar cadascun d'aquests jardins a diferents condicions ambientals oferint alternatives per a climes continentals o marítims i diferents orientacions. En tots els casos, i ací tenim la principal aportació d'aquesta publicació, per a les espècies exòtiques potencialment invasores habitualment utilitzades als diferents jardins es proposen altres espècies amb una funció semblant. La diferència està en què l'ús d'aquestes no representa cap risc per al medi natural. Per acabar, el llibre ofereix fitxes descriptives de totes les espècies emprades, llistes de classificació amb criteris morfològics, de tolerància a la sequera o segons l'època de floració, així com alternatives addicionals per a reemplaçar les espècies exòtiques.

En definitiva, *Jardinería mediterránea sin especies invasoras* pretén aportar una solució viable des del punt de vista comercial i ambiental al greu problema que representen les invasions dels sistemes naturals per plantes ornamentals i erigir-se en una eina útil per al disseny de tot tipus d'espais verds sostenibles, tant per a usuaris amb perfil tècnic com per a aficionats a la jardineria.

VICENTE DELTORO
Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme
i Habitatge, Generalitat Valenciana

**«ÉS PERFECTAMENT
POSSIBLE REALITZAR UNA
JARDINERIA QUE COMBINE
PLANTES EXÒTIQUES
I AUTÒCTONES SENSE
RISC DE PROMOURE LES
INVASIONS PER FLORA
AL·LÒCTONA»**

CONEIXEM PROU LA NATURA DEL NOSTRE LITORAL MARÍ?

Guía de la flora y fauna de las costas de España y de Europa

Andrew Campbell
Omega. Barcelona, 2009.
328 pàgines.

No. Aquesta és l'única resposta possible a la pregunta que fem a la capçalera. És indubtable que hi ha molts llibres, reportatges, articles i informació en general sobre els animals i plantes «de terra», des del cim de les muntanyes fins al litoral mateix, passant per tots els hàbitats i ambients. Però quan arribes al mar, ah, noi, amb l'església hem topat! Allà s'acaba tota la informació.

No és que la gent no es vulgui mullar els peus, que ho fa, però sembla que només sigui per a banyar-se després de prendre el sol a la platja. Com a molt, sentiràs parlar d'alguna alga, corall, medusa, eriçó, cranc i poca cosa més. Per cert, que sovint se sent xerrar d'algues per referir-se a les praderies de posidònies, que no són algues, sinó plantes superiors, o sia, que fan fulles, flors i fruits.

Sembla que realment el marí sigui un món de tenebres per a la cultura popular. Hom diria que la costa fóra una invisible *dead line* que no podem traspassar perquè allà s'atura l'interès i la curiositat. El fet és, però, que el món natural submergit és extremadament ric i divers, i ens atreviríem a dir que resulta força divertit fer una immersió per a conèixer els animals i plantes que hi viuen.

I a això ens convida aquesta petita obra: una guia de camp de butxaca que, malgrat presentar-se en un format modest, porta molta teca: més d'un miler d'espècies. De cadascuna se'n fa una breu descripció morfològica, indicant especialment la mida, el color, etc. Després s'assenyala l'hàbitat, o sigui, si la podem trobar a les aigües someres, a zones una mica més profundes, entre la sorra, a peu d'ones, a la franja infralitoral, als alguers, etc. El darrer apartat informa de la distribució, és a dir, els països on viu.

També s'indiquen els noms comuns (en diferents idiomes) quan existeixen, que sovint no és el cas precisament per aquest desconeixement general a què al·ludíem. Les explicacions –necessàriament breus per mantenir la portabilitat del llibre– sovint van acompanyades de dibuixos (n'hi ha més de 800) que no són excessivament realistes, sinó més aviat esquemàtics. Això és més il·lustratiu i resulta didàctic i pràctic de cara a la identificació dels exemplars.

Per a facilitar la determinació, hi ha claus dicotòmiques que et van portant fins a la classificació final, sempre que puguis veure el caràcter que tracta a cada pas, és clar. L'obra s'integra en les guies no exhaustives, com no podia d'altra manera, atesa la immensa quantitat d'espècies marines que hi ha, però val a dir que se n'ha fet una bona selecció, de manera que hom pot dir que si observem un animal o planta del litoral marí, és probable que la trobem en aquesta petita però eficaç guia.

Segurament haurem d'esperar el bon temps per a posar a prova aquest llibret, però mentrestant podem fullejar-lo. Això serà sens dubte gratificant per a l'amant de la natura i, en tot cas, ens permetrà veure la meravellosa diversitat de formes viues que habiten en remull a la nostra costa, a pocs metres d'on ens banyem tots els estius!

ALBERT MASÓ

Biòleg i fotògraf de natura, Barcelona

L'ESPILL
UNA INVITACIÓ AL DEBAT D'IDEES

Mark Mazower, Les bones intencions. Civilització i imperialisme · Richard Florida, Estats Units després de la crisi Rosa Canal, Les patents farmacèutiques com a problema moral ▲▲▲ Dossier: ASSAIG GENERAL - PENSAMENT EN PROCÉS Manuel Guerrero, Presentació Antoni Mora, La llengua de l'assai: una temptativa · Simona Skravec, La distància · Joana Masó, A tergo: rostre, figura i plasticitat en el pensament de Catherine Malabou · Catherine Malabou, Un ull que voreja el discurs · Cristina Masanés, Format arxiu · Arnau Pons, Heidegger entre nosaltres Emmanuel Faye, El nacionalsocialisme en la filosofia. Ésser, història, tècnica i extermini segons Heidegger Manuel Carbonell, La violència del pensament Joan Ramon Resina, Diàleg amb Emmanuel Faye · Emmanuel Faye, Nacht und Nebel. Resposta a Manuel Carbonell i Joan Ramon Resina ▲▲▲ DOCUMENTS Joan Fuster, País Valencià, per què? · Baltasar Porcel, Explicació de Catalunya ▲▲▲ Richard Holmes, La gran Madame de Staël · Vicent Josep Escartí, Jaume I en la historiografia valenciana ▲▲▲ LLIBRES Rafael Xambó, Euskadi sense esperança · Ximo Caturia, La serenitat crítica d'Enric Balaguer

Publicacions de la Universitat de València · Arts Gràfiques 13, 46010 València · Tel. 96 386 41 15 · a/e: lespill@uv.es

UNA IMATGE VAL MÉS QUE MIL PARAULES, TAMBÉ EN CIÈNCIA?

Imágenes del cosmos. Las mejores imágenes de la historia de la ciencia

John D. Barrow
Paidós Ibérica. Barcelona,
2009. 543 pàgines.

La ciència del segle XXI no es concep sense imatges. Actualment és impensable presentar al públic general cap resultat científic si no va acompanyat de material gràfic que el faça atractiu i comprensible. De fet, les visualitzacions de les dades científiques, com les imatges o les gràfiques, poden comunicar fins i tot més que el text que les acompanya, d'una manera quasi immediata i en un espai molt reduït, convertint-se així en una eina essencial per als científics actuals. Aquesta «revolució» és la que ha motivat la publicació del llibre *Imágenes del cosmos. Las mejores imágenes de la historia de la ciencia*, una interessantíssima compilació d'imatges que han estat rellevants al llarg de la història de la ciència i que il·lustra magistralment el poder de les imatges en el món científic.

Ens endinsa en aquest fascinant univers el popular cosmòleg John D. Barrow, premi Templeton en 2006 i autor de nombroses obres de divulgació científica com *Pi in the Sky: Counting, Thinking, and Being*; *The Artful Universe: The Cosmic Source of Human Creativity*; *The Constants of Nature: The Numbers that Encode the Deepest Secrets of the Universe* o *100 Essential Things You Didn't Know You Didn't Know*.

En *Imágenes del cosmos. Las mejores imágenes de la historia de la ciencia*, John D. Barrow comprèn un ampli espectre de sabers científics, començant per l'astronomia, on resulta òbvia la importància de les imatges, seguint amb qüestions de biologia, paleontologia, geologia, matemàtiques o física fonamental, on també han estat crucials per a l'avenç científic. Aquesta edició ens permet, a més, gaudir d'algunes d'aquestes imatges impreses a tot color en làmines distribuïdes pel llibre.

És important notar que la imatge s'entén dins d'aquest context en un sentit ampli, incloent-hi diagrames i gràfiques que van permetre visualitzar, i amb això comprendre, conceptes i resultats científics que van impulsar un avenç important en alguna disciplina de la ciència.

John D. Barrow introdueix les imatges en capítols breus on, a més d'oferir una senzilla explicació de la ciència relacionada amb la imatge en particular, presta atenció també a l'entorn social, geogràfic, històric i científic en què va aparèixer. Moltes vegades, la imatge original es complementa per altres més recents que han permès aprofundir en el nostre coneixement sobre la matèria en qüestió. El text s'acompanya d'un gran nombre de notes incloses per l'autor, amb anècdotes, històries o referències que n'enriqueixen el contingut i permeten aprofundir en el tema al lector interessat.

L'estil fresc, amable i simpàtic de Barrow amera tot el llibre, com també la capacitat per a explicar clarament conceptes que a priori resulten foscos, confusos o molt complexos, de manera que el lector se sent en tot moment molt ben acompanyat al llarg del seu viatge per les *Imágenes del cosmos*.

AMELIA ORTIZ GIL

Observatori Astronòmic de la Universitat de València

L'APARADOR

Serra d'Espadà: GR-36

Sento Puchades i Vila
Societat d'amics de la Serra Espadà. Nules,
2009. 224 pàgines.

La Societat d'amics de la Serra Espadà fa vora dues dècades que treballa per la conservació de la natura i el patrimoni d'aquest Parc Natural. Ara, la publicació d'aquesta topogüia marca una fita més en aquest camí encetat fa anys. Aquesta publicació se centra en el sender de gran recorregut 36 (GR-36), un sender que recorre el parc natural de la Serra d'Espadà des de la Vilavella fins a Montanejos. A més, la guia inclou també multitud de PR (senders de petit recorregut) i camins tradicionals que enllacen o es deriven del GR-36, objecte principal de la guia.

El utillaje de piedra tallada en la Prehistoria reciente valenciana: Aspectos tipológicos, estilísticos y evolutivos

Joaquim Juan Cabanilles
Pròleg de Fco. Javier Fortea Pérez. Diputació de València. València, 2008. 300 pàgines.

L'autor elabora en aquesta obra una tipologia per a l'utilatge del Neolític, Eneolític i l'Edat de Bronze al País Valencià, a través de les troballes realitzades en diversos jaciments valencians, principalment la Cova de l'Or (Beniarrés, Alacant) i l'Ereta del Pedregal (Navarrés, València). El resultat ha estat una llista tipològica que constitueix la primera aproximació als útils de pedra tallada de les etapes de la Prehistòria recent valenciana.

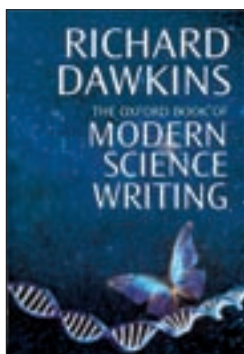
Arbres de la Vall d'Alba: Mirades i paraules

Manuel Ignacio Ibáñez Ribes, María José Puchol Gil i Francesca Vidal Bellés
Pròleg de Joan F. Mateu Bellés.
Ajuntament de la Vall d'Alba. La Vall d'Alba,
2009. 80 pàgines.

Arbres de la Vall d'Alba és un llibre principalment visual, però, lluny de ser només un catàleg de fotografia de natura, aconsegueix ser una aproximació poètica al paisatge rural d'aquesta localitat de la Plana Alta. Una selecció de fragments poètics d'autors com Vicent Andrés Estellés, Enric Valor, Josep Maria de Sagarra o Carles Salvador, entre molts altres, acompanya les suggeridores imatges que ens retraten els escenaris vius de la Vall d'Alba.

EL REGAL DE JUBILACIÓ DEL PROFESSOR DAWKINS

The Oxford Book of Modern Science Writing
Richard Dawkins (editor)
Oxford University Press.
Oxford, 2008. 448 pàgines.

Ens calen antologies de textos científics. També moltes altres coses, però és que les antologies són tan agradables! Permeten fer una mirada a tot un camp de la ciència com qui volta amb un autobús turístic. A la biblioteca en tinc de textos d'astrofísica, de matemàtiques, de clàssics de la ciència, d'evolució, de clàssics de la biologia molecular i un grapat més, fins i tot de poesies sobre la ciència. Qualsevol d'aquests llibres seria una addició valuosa a la nostra literatura, però el mercat no sembla receptiu.

I és una llàstima. Per exemple, fixem-nos en l'antologia que Richard Dawkins s'ha regalat per celebrar la seva jubilació, en què aplega textos escrits des de l'inici del segle xx fins als nostres dies.

En 400 pàgines intenses retrobem vells coneguts (Medawar, Feynman, Sagan) i descobrim noves veus (Smolin, Greene). Plorem de riure amb Haldane i el seu poema autobiogràfic sobre el càncer i ens emocionem amb la descripció que Hardy fa de Ramanujan morint tuberculós a Anglaterra. Patums com Oppenheimer i Watson mostren la seva habilitat com a escriptors, més enllà dels dots científics.

El llibre té limitacions imposades per Dawkins. D'entrada, només incorpora textos originals en anglès, amb poques excepcions.

Entre elles, Primo Levi, que és una doble excepció: la seva contribució és un conte extret de *La taula periòdica*, tot i que l'antologia no recull ficció, ni tan sols ciència-ficció.

Una altra limitació és que Dawkins s'exclou a ell mateix de l'antologia, i costa imaginar una antologia d'escriptors científics del segle xx que no inclogui un parell de pàgines de la seva prosa precisa. Val a dir que, com a editor, es reserva un espai per introduir cada text, i allà és on apareix l'estil que l'ha fet justament famós.

Potser la condició que dóna més personalitat a l'antologia és que només recull textos de científics. El que hi trobem és la visió que els científics tenen del seu treball, expressat amb els seus mitjans. No tots els científics saben expressar-se amb estil, però si més no els vuitanta seleccionats serveixen d'exemple i, en molts casos, de mestres.

Les antologies corren el risc de derivar cap a la dispersió, i que el lector acabi abandonant el llibre. Dawkins s'assegura que això no passi, per la brevetat de les seleccions, l'amenitat de les introduccions i el bon criteri a l'hora d'endreçar-les en seccions.

La sensació final és d'haver tastat només una mínima part del que hi ha disponible. Una funció de les antologies és provocar interès pels autors antologats, i enviar els lectors a les fonts d'on s'han extret les seleccions. De manera subtil, però efectiva, a base de triar només textos inqüestionablement brillants i, en gran part, afins a la seva percepció de la ciència, Dawkins ha dibuixat en aquest llibre un paisatge molt personal. Queda en mans dels lectors endinsar-s'hi o mirar-lo de lluny.

JESÚS PURROY

Director de recerca i innovació, Parc Científic de Barcelona

Infoamérica. Iberoamerican Communication Review

Càtedra UNESCO de Comunicació.
Universidad de Málaga. Màlaga, 2009.
192 pàgines.

El portal de comunicació Infoamérica (<http://www.infoamerica.org>) publica el primer número de la seua edició en paper amb un monogràfic dedicat al tractament del canvi climàtic, el medi ambiental i la ciència en general en els mitjans de comunicació. Una número que presenta articles en castellà i anglès sobre aquest tema, amb l'objectiu d'acostar la investigació sobre comunicació que es realitza des de diferents centres internacionals a través dels diferents articles d'investigadors espanyols i estrangers sobre comunicació ambiental.

La expresión de las emociones

Charles Darwin
Pròleg de Jesús Mosterín.
Introducció i traducció de Xavier Bellés.
Laetoli. Pamplona, 2009. 376 pàgines.

Dins de la col·lecció Biblioteca Darwin es presenta aquest nou volum que mostra els treballs de Charles Darwin sobre les accions expressives en l'ésser humà i altres animals (primats i animals domèstics principalment). La comparació de resultats va permetre a Darwin identificar diverses expressions facials universals, fet que apunta a un origen comú i que abona la teoria de l'evolució per selecció natural. Un llibre publicat originalment el 1872 i que va tornar a provocar un autèntic trasbals en el pensament de la societat de l'època.

El origen del hombre

Charles Darwin
Traducció i edició de Joandomènec Ros.
Epíleg de Carles Lalueza-Fox.
Crítica. Fundació Jorge Juan. Barcelona, 2009. 858 pàgines.

La celebració de l'Any Darwin ha propiciat la publicació de les obres del naturalista i una reivindicació del seu llegat científic més enllà de la seua obra capital *L'origen de les espècies*. Amb *El origen del hombre*, Darwin donava resposta a qüestions que havien quedat obertes en l'anterior obra sobre el lloc que ocupa l'home en la història evolutiva. A més, el llibre conté dos estudis de Joandomènec Ros i Carles Lalueza-Fox, que ens ajuden a comprendre i a situar l'obra en el context de la ciència actual.

A LA UNA, LA LLUNA

La conspiración lunar ivaya timo!

Eugenio Fernández Aguilar
Laetoli. Pamplona, 2009.
168 pàgines.

vell, el físic Eugenio Fernández Aguilar, professor de secundària i un activista de la divulgació científica en l'aula (i per tot arreu), que manté un actiu i interessant blog, *Ciencia en el XXI*, que val la pena visitar. L'estructura del llibre no presenta sorpreses: fa una llista de cinquanta arguments habituals (i no tan habituals) entre els usats per aquells que, o bé estan convençuts que no es va arribar a la Lluna, o bé volen convèncer els altres d'això (i una cosa no implica l'altra), i els analitza, explica, aclareix i mostra on és l'error de l'argument. En aquest sentit el llibre proporciona una bateria d'explicacions útils per a aquells que alguna vegada ens hem hagut d'enfrontar amb la coneguda pregunta: «és veritat que es va arribar a la Lluna?», i trau els colors als que fan del misteri, l'engany i la pseudociència el seu negoci, no sols a internacionals com Bart Sibrel o Bill Kaysing, sinó també a productes nacionals com ara J. J. Benítez o altres que van més d'amagat, com el conegut Iker Jiménez. El text proporciona també algunes anècdotes i curiositats poc conegudes de les missions Apollo i aplega les impressions de diferents personatges (de més de quaranta anys, òbviament), com Manuel Toharia, Félix Ares o Miguel de la Quadra Salcedo, sobre com van viure ells l'arribada de l'home a la Lluna. Al final del llibre hi ha a més una llista-resum amb els deu fets més contundents que demostren que sí que vam arribar a la Lluna, com ara que el senyal de ràdio dels astronautes fora triangulat des de diferents llocs com provinent de la Lluna o la dificultat que les més de 400.000 persones que van intervenir durant deu anys en les missions Apollo aconseguiren callar el suposat engany. Per posar-li un però, al llibre li falta abundant material gràfic (probablement per imposicions de l'editorial). Encara que no va escàs de fotos, lamentablement el text fa referència a una enorme quantitat d'imatges (i a detalls en aquestes) que no s'han inclòs al llibre, i un es queda amb les ganes de veure el que li expliquen. El mateix autor sembla conscient d'aquestes mancances i per a esmenar-ho, Eugenio Fernández ha muntat en el seu blog una pàgina de suport multimèdia al llibre (<http://eumafeag.blogspot.com/2009/08/apoyo-multimedia-la-conspiracion-lunar.html>). Definitivament, un llibre que ofereix exactament el que hom espera quan el compra.

La conspiración lunar ivaya timo!, d'Eugenio Fernández Aguilar, és el penúltim títol de la col·lecció «Ivaya timo» que dirigeix Javier Armentia. Com altres llibres d'aquesta col·lecció, s'adreça més a gent que ja està d'acord que el tema en qüestió és una estafa, que no a convèncer del contrari els qui es creuen l'estafa. Per a mi, aquest enfocament és el punt dèbil de la col·lecció, perquè considere més útil obrir els ulls a gent de bona fe que han estat seduïts pels arguments d'*Ikeres* diversos. Difícilment aquestes «ànimes de càntir» s'acostaran als llibres d'aquesta col·lecció per canviar d'opinió. Amb tot, aquest títol és dels menys bel·licosos en aquest sentit. Es llegeix d'una tirada, no cansa. I això malgrat que es tracta del primer llibre d'un escriptor no-

FERNANDO BALLESTEROS
Observatori Astronòmic (UV)

Els gèneres de la literatura científica

DIVULGACIÓ. EL SABEN AQUELL?

No està escrit enlloc que els científics hagin de dedicar una part del seu temps a explicar la feina que fan a la resta de la societat, en un llenguatge entenedor i, si pot ser, de manera amena. I tanmateix, des del temps de Galileu pràcticament tots els gegants de la ciència, i un gran nombre de científics de menor impacte, han fet exactament això.

Amb més o menys gràcia, i amb fortuna irregular, científics escriptors han inventat i desenvolupat un gènere, el de la divulgació científica. Què empeny els científics a escriure aquests llibres i articles? Compensa l'esforç de dedicar hores a la creació literària al damunt de la creació científica? I, en aquells rars casos en què un científic aconsegueix ser popular, li compensa la pèrdua de prestigi entre els seus col·legues?

Hi ha, sens dubte, un component de vanitat: veure el propi nom entre els autors més venuts. Però això només passa raríssimament i, en alguns casos, per raons difícils de determinar. L'exemple de Hawking i la seva *Breu història del temps* és paradigmàtic. Poca gent el va acabar, i encara menys el van entendre. Altres autors són populars, llegits i entesos, però els podem comptar amb pocs dits.

La meua teoria per explicar l'aparició d'aquest gènere difícil, poc agraït i que treu tant de temps és que, des de Galileu ençà, els científics han entès que els calia guanyar el suport dels seus patrons, bé fossin la noblesa, la burgesia, els polítics o els votants. La divulgació científica és, en la meua opinió, una estratègia de supervivència. Una aposta, un intent per arrelar sòlidament a la consciència popular amb l'esperança de rebre finançament, lleis favorables o noves lleves de científics inspirats per lectures adolescents.

El «model de dèficit» de divulgació científica es basa en aquesta premissa: el públic no coneix la ciència i, si se li dóna informació, la valorarà positivament, li donarà diners per funcionar i aprovarà lleis favorables a la promoció de la recerca. Aquest model entra en conflicte amb altres maneres d'entendre el funcionament de les societats, però a mi em satisfà (potser perquè encaixa amb la meua experiència personal).

Podem posar a prova el model de dèficit de divulgació científica amb un experiment mental. Imaginem un món on els científics no dediquessin una part del seu temps a la divulgació. Quant trigarien a notar-se'n els efectes? Amb la inèrcia que portem potser passaria una generació, però amb la velocitat del desenvolupament científic actual les generacions són cosa de molt pocs anys. En un futur molt proper la distància entre el coneixement científic i el coneixement que la població tindria de la ciència seria massa gran perquè hi hagués cap possibilitat de comunicació mútua. Sense la capacitat d'il·lusionar que té la divulgació, els recursos no trigarien a desaparèixer.

Ni vocació, ni vanitat: la divulgació científica és una qüestió de supervivència. És el nostre deure; cal veure si també serà la nostra salvació.

JESÚS PURROY
Director de recerca i innovació. Parc Científic de Barcelona